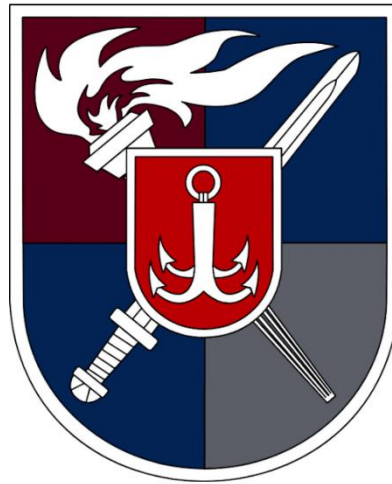

Введено в дію наказом начальника
Військової академії (м. Одеса)
від “___” _____ 2026 р. № ___

**ПРОЄКТ ПОЛОЖЕННЯ
про підготовку викладачів-початківців
у Військовій академії (м. Одеса)**

Ухвалено
Вченою радою
Військової академії (м. Одеса)
Протокол № ___
від __._____.2026 року

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

Положення про викладачів-початківців у Військовій академії (м. Одеса) розроблено колективом співробітників навчального відділу під загальним керівництвом заступника начальника академії з навчальної роботи, доктора педагогічних наук, професора, полковника О. МАСЛІЯ.

Колектив розробників:

полковник	А. БОЯРСЬКИЙ	– начальник навчального відділу;
підполковник	В. СЛАТВІНСЬКИЙ	– помічник начальника навчального відділу;
майор	Н. ДЖЕНДЖЕРО	– старший помічник начальника навчального відділу.

3
ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ
ЗМІСТ

№ з/п	Назви розділів	Стор.
1.	Загальні положення	4
2.	Організація підготовки викладачів-початківців	5
3.	Планування роботи науково-педагогічних працівників з педагогічним стажем до трьох років	7
4.	Прикінцеві положення	11
5.	Додаток 1. План професійного становлення та підвищення методичної майстерності викладача-початківця	12
6.	Додаток 2. Порядок підготовки викладача до навчального заняття	17

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ефективність підготовки військових фахівців для складових сектору безпеки і оборони України безпосередньо залежить від рівня професійної компетентності науково-педагогічних працівників, їх здатності забезпечувати якість освітнього процесу, впроваджувати сучасний бойовий досвід, новітні методики навчання, інформаційно комунікаційні технології та стандарти НАТО у систему військової освіти.

Діяльність науково-педагогічних працівників у Військовій академії (м. Одеса) (далі – Академія) потребує високого рівня професійних, педагогічних, методичних, організаційних, цифрових, мовних та комунікаційних компетентностей, здатності здійснювати навчальну, методичну, наукову, науково-технічну та виховну діяльність, організовувати практичну підготовку курсантів і здобувачів вищої освіти відповідно до сучасних вимог Міністерства оборони України.

У зв'язку з цим, одним із пріоритетних напрямів діяльності Академії є організація системної підготовки викладачів-початківців та забезпечення їх професійного розвитку шляхом проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування, самостійної роботи, участі у наукових, методичних та практичних заходах.

До викладачів-початківців належать офіцери, призначені на посади науково-педагогічних працівників безпосередньо з військ, після закінчення ад'юнктури, а також особи, які раніше обіймали викладацькі посади у закладах вищої освіти та мають педагогічний стаж до трьох років.

1.2. Основними завданнями підготовки викладачів-початківців є формування професійних компетентностей, необхідних для організації та проведення освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі, оволодіння сучасними методиками навчання та виховання, набуття практичних навичок педагогічної діяльності, удосконалення педагогічної майстерності та методичної підготовки.

Підготовка викладачів-початківців спрямовується на вивчення порядку організації освітнього процесу в Академії, засвоєння навчальних дисциплін, які викладаються, розвиток навичок планування та проведення всіх видів навчальних занять, розроблення навчально-методичного забезпечення, використання інформаційно-комунікаційних технологій та електронних освітніх ресурсів.

Формування знань щодо забезпечення якості військової освіти, реалізації процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти, дотримання принципів академічної доброчесності, впровадження стандартів НАТО та сучасного бойового досвіду у систему підготовки військових фахівців.

1.3. Підготовка офіцерів, призначених на посади науково-педагогічних працівників, здійснюється шляхом проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування у військових частинах, органах військового управління та закладах освіти, участі у семінарах, тренінгах, конференціях, методичних зборах, самостійної роботи та інших заходах професійного розвитку.

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

Результати професійного розвитку використовуються науково-педагогічними працівниками під час проведення навчальних занять, оновлення освітніх програм, удосконалення методичного забезпечення, організації практичної підготовки курсантів, оцінювання результатів навчання, проведення наукових досліджень та впровадження сучасного бойового досвіду в освітній процес.

1.4. Курси проводяться за затвердженими у встановленому порядку планами-програмами з терміном навчання один та два місяці. Програми спрямовані на підготовку кандидатів до виконання обов'язків на посадах викладача Академії та інших вищих військових навчальних закладів, викладача військового навчального підрозділу закладу вищої освіти, а також офіцера навчального відділу (навчальної частини) Академії та інших вищих військових навчальних закладів.

Зміст підготовки спрямовується на удосконалення педагогічної майстерності, розвиток професійних, методичних, цифрових та управлінських компетентностей, впровадження сучасних освітніх технологій, інформаційних систем управління освітнім процесом, забезпечення практичної спрямованості підготовки військових фахівців та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості військової освіти відповідно до сучасних вимог та стандартів НАТО.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ-ПОЧАТКІВЦІВ

2.1. Підготовку викладачів-початківців планує та організовує начальник (завідувач) кафедри.

Начальник (завідувач) кафедри відповідає за організацію професійного становлення викладачів-початківців, розвиток їх педагогічної майстерності, формування професійних компетентностей, здатності до проведення навчальної, методичної, наукової та виховної роботи, а також за впровадження сучасних освітніх технологій і бойового досвіду у систему підготовки військових фахівців.

Для надання постійної методичної та практичної допомоги викладачу-початківцю призначається керівник із числа професорів, доцентів або старших викладачів кафедри, який здійснює індивідуальний супровід професійного становлення науково-педагогічного працівника.

2.2. Підготовка викладачів-початківців до навчальної, методичної, наукової та науково-дослідної діяльності здійснюється на підставі Плану професійного становлення та підвищення методичної майстерності викладача-початківця, який розробляється відповідною кафедрою та затверджується начальником (завідувачем) кафедри.

План професійного становлення визначає основні заходи професійного розвитку викладача-початківця, напрями підвищення кваліфікації, порядок проходження стажування, участі у методичних та наукових заходах, опанування сучасних методик навчання, цифрових технологій, інформаційних систем управління освітнім процесом та практичного досвіду підготовки військових фахівців.

Форма Плану професійного становлення та підвищення методичної

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

майстерності викладача-початківця визначається у (Додаток 1) до цього Положення.

2.3. Термін професійного становлення викладача-початківця становить до трьох років, які можна умовно розділити на три етапи:

перший етап – підготовчий (від шести місяців до одного року);

другий етап – удосконалення навичок професійної та дослідницької діяльності (від одного до півтора року);

третій етап – завершення професійного становлення науково-педагогічного працівника та підвищення методичної майстерності (від 1 до 1,5 років).

2.4. Тривалість кожного етапу визначається з урахуванням рівня професійної підготовки, попереднього досвіду служби, педагогічного стажу, результатів професійної діяльності та рівня сформованості професійних компетентностей викладача-початківця.

Під час визначення тривалості етапів враховуються результати проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування, виконання індивідуального плану роботи, участі у науковій та методичній діяльності, а також результати контролю якості освітнього процесу.

2.5. План професійного становлення викладача-початківця розробляється з урахуванням плану роботи кафедри та завдань освітнього процесу Академії.

На першому та другому етапах професійного становлення план містить конкретні заходи щодо проходження курсів підвищення кваліфікації, проведення відкритих занять, участі у методичних зборах, семінарах, конференціях, стажуванні у військах та органах військового управління, а також розроблення навчально-методичних матеріалів.

На третьому етапі визначаються основні напрями підвищення методичної майстерності, професійного розвитку та вдосконалення практичної підготовки викладача-початківця. Начальник (завідувач) кафедри визначає загальні завдання щодо підвищення методичної майстерності викладача-початківця, над якими йому необхідно працювати. Завдання третього етапу включати в індивідуальний план роботи викладача на навчальний рік.

2.6. За період першого етапу професійного становлення викладач-початківець проходить навчання на курсах підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, які функціонують у Академії або в інших вищих військових навчальних закладах відповідно до Каталогу курсів підвищення кваліфікації.

Результати підвищення кваліфікації використовуються викладачем під час проведення навчальних занять, удосконалення практичної підготовки курсантів, оновлення навчально-методичного забезпечення та впровадження сучасних освітніх технологій у систему військової освіти.

2.7. Підготовка викладачів-початківців може передбачати проходження стажування у військових частинах, органах військового управління, на підприємствах, в установах та організаціях сектору безпеки і оборони України.

Стажування спрямовується на набуття практичного досвіду, удосконалення професійних компетентностей, ознайомлення із сучасними

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

зразками озброєння та військової техніки, впровадження бойового досвіду у підготовку військових фахівців та підвищення практичної спрямованості освітнього процесу.

2.8. Основним методом професійного розвитку викладача-початківця є самостійна робота, яка передбачає опрацювання нормативних документів, навчально-методичної літератури, сучасних освітніх технологій, матеріалів бойового досвіду, а також підготовку до проведення навчальних занять та наукової діяльності.

Самостійна робота викладача-початківця спрямовується на формування професійної компетентності, розвиток педагогічної майстерності та забезпечення якості освітнього процесу.

2.9. Облік виконання Плану професійного становлення покладається на викладача-початківця, а контроль за його виконанням здійснює безпосередній керівник та начальник (завідувач) кафедри. Періодично начальник (завідувач) кафедри особисто контролює хід виконання плану.

Результати професійного становлення враховуються під час оцінювання професійної діяльності викладача, рейтингового оцінювання, атестації, формування кадрового резерву та забезпечення внутрішньої системи якості військової освіти.

2.10. Наприкінці кожного навчального року викладач-початківець звітує на засіданні кафедри про результати виконання Плану професійного становлення та підвищення методичної майстерності.

За результатами розгляду звіту кафедра надає рекомендації щодо подальшого професійного розвитку викладача-початківця, удосконалення його педагогічної майстерності, проходження стажування, підвищення кваліфікації та розвитку наукової діяльності.

У разі виявлення недостатнього рівня професійної підготовки або відсутності здібностей до науково-педагогічної діяльності кафедра може вносити пропозиції начальнику Академії щодо подальшого проходження служби або професійної діяльності викладача-початківця.

ІІІ. ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПЕДАГОГІЧНИМ СТАЖЕМ ДО ТРЬОХ РОКІВ

3.1. Після відрекомендування начальнику (завідувачу) кафедри новопризначений до Академії науково-педагогічний працівник отримує завдання щодо порядку підготовки до виконання службових та професійних обов'язків.

Начальник (завідувач) кафедри визначає безпосереднього керівника викладача-початківця із числа професорів, доцентів або старших викладачів кафедри. За участю керівника викладач-початківець повинен скласти "План професійного становлення та підвищення методичної майстерності викладача-початківця" з урахуванням потреб освітнього процесу, вимог внутрішньої системи забезпечення якості освіти, розвитку професійних компетентностей та впровадження бойового досвіду у підготовку військових фахівців.

3.2. Протягом першого етапу професійного становлення викладач-початківець повинен:

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

ознайомитися зі структурою Академії, організацією освітнього процесу, правилами внутрішнього розпорядку, системою управління та особливостями службової діяльності;

розробити “План професійного становлення та підвищення педагогічної (методичної) майстерності викладача-початківця” (додаток 1);

вивчити права, обов'язки та академічну відповідальність науково-педагогічних працівників, функціональні обов'язки посадових осіб кафедри;

опрацювати законодавчі, нормативно-правові та організаційно-методичні документи, що регламентують організацію освітнього процесу, підготовку військових фахівців та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

ознайомитися зі стандартами вищої освіти, освітніми програмами, навчальними планами, робочими програмами навчальних дисциплін та каталогом вибіркових освітніх компонентів;

вивчити програмні результати навчання, компетентності, критерії оцінювання результатів навчання та вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності;

опрацювати підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, електронні освітні ресурси та інші навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін, визначених навчальним навантаженням;

ознайомитися зі змістом освітніх компонентів, що передують вивченню дисципліни, яку викладатиме викладач, та тих, для яких вона є базовою;

детально ознайомитися з матеріально-технічною базою кафедри, порядком використання навчального обладнання, тренажерних комплексів, спеціалізованого програмного забезпечення, платформ дистанційного навчання та інших цифрових освітніх ресурсів;

опанувати сучасні педагогічні технології, методи активного, компетентісно орієнтованого, змішаного та дистанційного навчання;

систематично вивчати сучасні наукові та методичні праці, переймати кращий педагогічний досвід, брати участь у відкритих, показових і взаємовідвідуваних навчальних заняттях, методичних семінарах та інших заходах кафедри;

набути практичних навичок розроблення навчально-методичних матеріалів, електронних освітніх ресурсів, тестових завдань і засобів оцінювання результатів навчання;

брати участь у заходах, передбачених планом роботи кафедри та предметно-методичної комісії;

підготувати та провести не менше двох пробних навчальних занять.

3.2.1. Пробні навчальні заняття проводяться за рішенням начальника (завідувача) кафедри з метою визначення готовності викладача-початківця до самостійного проведення навчальних занять. Вони проводяться у присутності науково-педагогічних працівників кафедри та, за рішенням начальника (завідувача) кафедри, можуть проводитися із залученням здобувачів освіти.

Результати пробних занять обговорюються на засіданні кафедри або предметно-методичної комісії та оформлюються відповідним протоколом.

Перед проведенням пробного заняття начальник (завідувач) кафедри або наставник проводить співбесіду з викладачем-початківцем, перевіряє рівень

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

його готовності до проведення навчального заняття, знання нормативно-правових актів, змісту навчальної дисципліни, методики викладання та використання сучасних засобів навчання.

3.2.2.Рішення про допуск викладача-початківця до самостійного проведення навчальних занять приймає начальник (завідувач) кафедри за результатами пробного заняття та з урахуванням рекомендацій кафедри. У разі необхідності викладачу надаються рекомендації щодо усунення виявлених недоліків і визначаються строки проведення повторного пробного заняття.

У методиці підготовки викладача до навчальних занять (додаток 2) умовно виділяють:

- попередню підготовку до викладання навчальної дисципліни;
- підготовку до проведення навчальних занять за окремим модулем (темою);
- безпосередню підготовку до проведення конкретного навчального заняття.

3.2.3. Попередня підготовка викладача до викладання навчальної дисципліни повинна включати опрацювання стандарту вищої освіти, освітньої програми, навчального плану, робочої програми навчальної дисципліни, програмних результатів навчання, компетентностей, критеріїв оцінювання результатів навчання, а також оволодіння змістом, формами, методами, технологіями та засобами навчання, що застосовуються під час викладання дисципліни. Викладач також вивчає зміст освітніх компонентів, на яких базується навчальна дисципліна, та тих, для яких вона є базовою.

3.2.4. Підготовка до проведення навчальних занять за окремим модулем (темою) повинна передбачати опрацювання навчально-методичних матеріалів, визначення або уточнення методів, форм і технологій навчання, засобів оцінювання результатів навчання, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових освітніх ресурсів, а також добір методичних прийомів, що забезпечують активну участь здобувачів освіти у навчальному процесі та досягнення визначених програмних результатів навчання.

3.2.5. Безпосередня підготовка до кожного навчального заняття є обов'язковою для кожного викладача та спрямована на забезпечення високої якості освітнього процесу.

Під час підготовки до навчального заняття викладач повинен:

- уточнити тему, мету, програмні результати навчання, компетентності, час, місце, форму та методи проведення заняття;
- опрацювати нормативно-правові акти, навчально-методичні матеріали та сучасні наукові джерела з тематики заняття;
- вивчити методичні рекомендації щодо проведення заняття;
- визначити необхідне матеріально-технічне, інформаційне та програмне забезпечення;
- перевірити готовність навчального обладнання, тренажерів, технічних засобів навчання, спеціалізованого програмного забезпечення, цифрових платформ та інших засобів, що використовуються під час проведення заняття;
- за необхідності провести практичне відпрацювання використання навчального обладнання, тренажерів та інших технічних засобів;

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

проаналізувати рівень підготовленості здобувачів освіти з матеріалу попередніх занять;

підготувати план (план-конспект) проведення навчального заняття.

Залежно від специфіки навчальної дисципліни та виду навчального заняття можуть здійснюватися й інші заходи, необхідні для забезпечення якості освітнього процесу.

До початку проведення навчального заняття викладач повинен перевірити готовність місця проведення заняття, матеріально-технічного забезпечення, навчального обладнання, програмних засобів, а також готовність осіб, які залучаються до забезпечення проведення заняття.

3.3. На другому етапі професійного становлення науково-педагогічний працівник викладач-початківець поряд із проведенням навчальних занять зобов'язан:

поглиблювати професійні знання, педагогічну майстерність та методичну компетентність;

удосконалювати методику проведення всіх видів навчальних занять із застосуванням сучасних освітніх технологій, цифрових засобів навчання та компетентнісного підходу;

брати участь у розробленні, оновленні та вдосконаленні навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін та освітніх програм;

брати участь у заходах внутрішньої системи забезпечення якості освіти, самооцінюванні освітніх програм, моніторингу якості освітньої діяльності;

проводити відкриті навчальні заняття та бере участь у взаємовідвідуванні занять;

брати участь у науковій, науково-технічній, методичній та організаційній роботі кафедри;

підвищувати кваліфікацію шляхом участі у курсах, тренінгах, семінарах, вебінарах, стажуваннях та інших заходах формальної, неформальної та інформальної освіти;

упроваджувати сучасний бойовий досвід, стандарти НАТО та сучасні підходи до підготовки військових фахівців.

3.4. Третій етап професійного становлення спрямований на завершення формування професійної компетентності та підвищення методичної майстерності науково-педагогічного працівника.

На цьому етапі науково-педагогічний працівник:

забезпечує якісне проведення всіх видів навчальних занять;

удосконалює навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін;

бере участь у розробленні та оновленні освітніх програм;

здійснює наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність;

бере участь у науково-практичних конференціях, семінарах, міжнародних освітніх проєктах та програмах професійного розвитку;

упроваджує сучасні цифрові освітні технології, практичний бойовий досвід та сучасні методики підготовки військових фахівців;

систематично підвищує кваліфікацію відповідно до індивідуальної траєкторії професійного розвитку;

бере участь у вдосконаленні внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

ВІДКРИТА ІНФОРМАЦІЯ

3.5. Результати професійного становлення, підвищення кваліфікації та професійного розвитку науково-педагогічних працівників враховуються під час оцінювання результатів службової діяльності, атестації, рейтингового оцінювання, формування кадрового резерву та забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників спрямовується на удосконалення освітніх програм, підвищення якості освітнього процесу, розвиток професійних компетентностей, упровадження сучасного бойового досвіду, цифрових освітніх технологій, забезпечення академічної доброчесності та використання сучасних підходів до забезпечення якості військової освіти з урахуванням стандартів і кращих практик держав — членів НАТО.

IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Це Положення розроблено відповідно до вимог чинного законодавства України та нормативно правових актів Міністерства оборони України і Міністерства освіти і науки України.

4.2. Положення є складовою внутрішньої системи забезпечення якості військової освіти Військової академії (м. Одеса) та визначає порядок професійного становлення і підвищення методичної майстерності викладачів-початківців.

4.3. Контроль за виконанням вимог цього Положення покладається на начальників (завідувачів) кафедр та навчальний відділ Академії.

4.4. Усі зміни та доповнення до цього Положення вносяться відповідно до чинного законодавства України та затверджуються Вченою радою Академії.

Заступник начальника академії з навчальної роботи
полковник

О. МАСЛІЙ

“___” _____ 2026

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. Одеса)

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник (завідувач) кафедри

(звання)

(І. Прізвище)

“__” _____ 20__ року

ПЛАН
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ
МЕТОДИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА-ПОЧАТКІВЦЯ

(посада, військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(військове звання, прізвище, ініціали)

І. ПЕРШИЙ ЕТАП - ПІДГОТОВЧИЙ

№ з/п	Найменування заходів	Терміни виконання	Відмітка про виконання
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			

II. ДРУГИЙ ЕТАП - УДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

[illegible]

(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище, викладача-початківця)

« » 20 року

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРКИ ЯКОСТІ ВИКОНАННЯ ПЛАНУ

[illegible]

